

Přípravné jednání dle ust. § 114c o. s. ř. – nezbytná součást občanského soudního řádu?

Julie-Karolína Čapková*

Abstrakt: Článek se zabývá otázkou zákonné úpravy přípravného jednání a jeho praktického využití vzhledem k datům o počtu nařízených přípravných jednání za minulý rok na vybraných okresních soudech. Jeho cílem je zamyšlení nad tím, zda je tento institut ze strany soudců neprávem přehlížen, nebo jsou jeho pravidla nastavena tak, že je v praxi obtížně využitelný, či je vskutku zbytečný. Článek se primárně zaměřuje na otázku doručování předvolání k přípravnému jednání, možnosti vydání rozsudku pro uznání, vztahu přípravného jednání a kvalifikované výzvy a nastaveným pravidlům zákonné koncentrace. Mimo to se snaží o vysvětlení jeho účelu a smyslu, tedy toho, k čemu přípravné jednání slouží, a k čemu nikoliv, jaký je rozdíl mezi ním a prvním jednáním ve věci a v čem spočívají výhody jeho nařízení. Závěrem je čtenáři prezentován názor autorky na změnu zákonné úpravy, která by dle ní přispěla k „zatraktivnění“ přípravného jednání, a její odpověď na otázku, zda je tento institut nezbytnou součástí občanského civilního řádu. Kriticky se vyjadřuje především k otázce doručování předvolání a pravidlům koncentrace a navrhuje dílčí změny právní úpravy, které by vedly k odstranění její nepřiměřené tvrdosti vůči soudcům a účastníkům řízení.

Klíčová slova: civilní proces, občanský soudní řád, přípravné jednání, příprava jednání, zásada koncentrace

Úvodem

Od zavedení přípravného jednání uplynulo již čtrnáct let a bylo toho napsáno mnoho. Tento článek si neklade za cíl kompletně analyzovat tento institut, nýbrž jeho záměrem je poskytnout náhled na jeho praktické využití. Tedy zda je vůbec přípravné jednání v praxi využitelné, zda skutečně vede k urychlení řízení a jak je to s koncentrací řízení v případě jeho nařízení. To jsou otázky, které nás dovedou k tomu, že budeme sami moci zhodnotit, zda je tento institut neprávem přehlížen, nebo zda jeho současná úprava jen neslouží zamýšlenému cíli.

Není totiž žádným tajemstvím, že přípravné jednání nepatří mezi často využívané instituty. Svědčí o tom i data z roku 2022, kdy soudci nařídili minimum přípravných jednání v poměru k vyřízeným civilním sporům.

Z tabulky je zřejmé, že počet nařízených přípravných jednání je zanedbatelný. Samozřejmě není vhodné u každého sporu nařizovat přípravné jednání. I tak je využíváno opravdu sporadicky, ba na některých soudech dokonce vůbec. Cílem mého pojednání je tak poskytnout náhled na to, proč se tolik nenařizuje, jaká jsou jeho úskalí a jak by se zákonná úprava dala změnit, aby se přípravné jednání stalo pro soudce „atraktivnější“. Hlavní otázkou ovšem je, zda je přípravné jednání nezbytnou součástí občanského soudního řádu, nebo zda je spíše jen teoretickým institutem, bez kterého by se praxe obešla.

* Mgr. Julie-Karolína Čapková, asistentka soudce na Obvodním soudu pro Prahu 10 a doktorandka na Právnické fakultě Univerzity Karlovy. E-mail: julie.k.capkova@gmail.com. ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-8314-1071>.

Okresní soud	Počet uskutečněných přípravných jednání za rok 2022	Počet věcí v civilní agendě za rok 2021 ¹
Obvodní soud pro Prahu 1	0	9291
Okresní soud Praha-východ	12	4401
Okresní soud v Hradci Králové	1	3850
Městský soud v Brně	0	12871
Okresní soud v Ústí nad Labem	9	7561
Okresní soud v Ostravě	11	12873
Okresní soud v Českých Budějovicích	0	5193
Okresní soud Plzeň-město	26 ²	5630 ³

1. Smysl a účel přípravného jednání

Soudce má možnost si první jednání připravit buď písemně, a to formou výzev, nebo skrze přípravné jednání, které je vhodné, pokud je z přípravy patrné, že se soudci nepodaří věc rozhodnout během jediného jednání.⁴ Poskytuje mu tak možnost, aby se s účastníky a jejich právními zástupci setkal ještě před samotným jednáním ve věci.

Musíme striktně rozlišovat pojem přípravného jednání a přípravy jednání. Pojem příprava jednání je pojmem nadřazeným ve vztahu k přípravnému jednání. Zahrnuje různé instituty, za jejichž pomoci si soudce jednání připraví tak, aby během tohoto jediného jednání mohl rozhodnout. Přípravné jednání dle § 114c o. s. ř.⁵ je tak jednou z možností například vedle výzev dle § 114a odst. 2 o. s. ř. a kvalifikované výzvy dle § 114b o. s. ř.

Nabízí se otázka, co všechno může soudce s účastníky na přípravném jednání projednat a co již nesmí. Tedy v čem se liší přípravné jednání od prvního jednání ve věci samé. Vodítkem pro to, co může předseda senátu dělat, nalezneme v § 114c odst. 3 o. s. ř., nejedná se ale o uzavřený výčet. Jako ve všech ostatních sporech si soudce nejprve zkontroluje, zda jsou splněny podmínky řízení, tedy zda vůbec může ve věci samotné rozhodnout. Pokud shledá, že podmínky řízení nejsou splněny, ale jedná se o odstranitelnou vadu, pak postupuje tak, aby byl nedostatek co nejdříve odstraněn. Dále může vyzvat účastníky, aby „doplňli svá potřebná tvrzení o skutečnostech rozhodných pro věc a návrhy na provedení důkazů k jejich prokázání a aby splnili své další procesní povinnosti, a poskytne účastníkům potřebná poučení“ [§ 114c odst. 3, písm. b) o. s. ř.]. Soudce tak musí mít věc detailně nastudovanou, aby mohl účastníky zcela konkrétně poučit o tom, co netvrdí, ale tvrdit by měli. Pokud se účastník bez vážného důvodu k přípravnému jednání nedostaví, o takové poučení se ochudí a nebude mu později poskytnuto. Soud má povinnost poučit účastníky podle § 118a o. s. ř.⁶ jen u přípravného jednání nebo prvního jednání ve věci. Později

¹ Pro srovnání jsou uvedeny počty civilních věcí za rok 2021. Statistika za rok 2022 ještě nebyla zpracována, nicméně pro ilustraci jsou tyto počty naprosto dostačující. Data za rok 2022 se nebudou významně lišit.

² Informace o počtu přípravných jednání byly získány na základě dotazů na jednotlivé soudy dle zákona č. 106/1999 Sb.

³ Datasetsy civilní agendy Ministerstva spravedlnosti České republiky. In: *justice.cz* [online]. Dostupné z: <<https://justice.cz/web/msp/statisticka-udaje-z-oblasti-justice>>.

⁴ JIRSA, J. Příprava jednání. In: JIRSA, J. – DOLEŽAL, M. – VANČUROVÁ, K. a kolektiv. *Občanské soudní řízení (soudcovský komentář) Kniha II. § 79–180 občanského soudního řádu*. Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2016, s. 222–224.

⁵ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.“).

⁶ Viz poučovací povinnost při jednání.

jen v případě, že se účastník k takovému jednání nemohl dostavit pro závažný důvod, který soudu doloží.⁷ Soud se u přípravného jednání pokusí o smírné řešení věci nebo nařídí účastníkům první setkání s mediátorem, tedy pokud o to projeví zájem a s takovým postupem souhlasí, případně jim uloží jiné procesní povinnosti, které shledá nutnými pro rozhodnutí ve věci. Co soudce při přípravném jednání nesmí provést, je dokazování. To vyplývá z § 114c odst. 3, 4, 5 o. s. ř. *a contrario*.

Pozastavila bych se krátce u uzavírání smírů v soudním řízení. Obecně rozeznáváme tzv. smírčí řízení (§ 67 až 69 o. s. ř.), kdy se účastník může obrátit na kterýkoliv soud, který by byl k rozhodnutí ve věci věcně příslušným, aby se pokusil o uzavření smíru. Pokud dojde k jeho uzavření, soud rozhodne o jeho schválení. Dále tak rozlišujeme uzavření smíru mezi účastníky řízení během soudního řízení (§ 99 o. s. ř.). Soud usiluje o uzavření smíru po celou dobu soudního řízení, tedy již během písemné přípravy jednání, přípravného jednání, ale i během prvního jednání či dalších.

Co se týče celkového počtu uzavřených smírů, nejedná se o nijak vysoké číslo. Od roku 2004 do 28. 2. 2022 bylo v občanských a obchodních věcech uzavřeno celkem 833 smírů (myšleno dle § 99 o. s. ř.).⁸ Pro srovnání, například jen za rok 2021 bylo celkem vyřízeno 322 405 civilních věcí.⁹

Přípravné jednání tak může sloužit jako neformální setkání stran, během kterého se seznámí s předběžným názorem soudce, získají informace o době trvání obdobných sporů a soudce se může pokusit na účastníky apelovat, aby šli cestou smírného vyřešení sporu. Osobně jsem se s přípravným jednáním setkala na okresním soudě zejména u případů o vypořádání společného jmění manželů. Je ale zapotřebí k projednání možného smírného řešení nařizovat přípravné jednání? To záleží na okolnostech daného případu. V praxi jsem se setkala s tím, že i úspěšné jednání o smíru lze vést písemně. A pokud to není dostačující, lze se této otázce věnovat na začátku prvního jednání ve věci ještě před čtením žaloby.

2. Kdy je vhodné nařídít přípravné jednání?

Zákonné podmínky pro nařízení přípravného jednání nalezneme v ust. § 114c odst. 1 a 3 o. s. ř. Přehledně vodítko a shrnutí uvedeného ustanovení rovněž vypracoval soudce ústavního soudu JUDr. Jaromír Jirsa ve svém Soudcovském komentáři, kde uvedl, že je vhodné jej nařídít, pokud nelze věc rozhodnout bez nařízení jednání (dle § 115a o. s. ř.) nebo pokud soud nemá jistotu, že se mu podaří věc připravit tak, aby ji rozhodl během jediného jednání. Dále pokud se nedaří pomocí písemné přípravy vymezit podstatu sporu, tedy co je a co není sporné. Rovněž lze přípravné jednání nařídít v případě, kdy se soudci jeví, že je zde vysoká pravděpodobnost, že věc může být vyřešena smírně, nebo v případě, že účastník není schopen splnit svou povinnost tvrzení a povinnost důkazní, dále pokud je potřeba účastníky poučit o jejich procesních právech a povinnostech a v poslední řadě pokud zde

⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 24. 3. 2010, sp. zn. 21 Cdo 4314/2008.

⁸ Dotaz na počet uzavřených smírů před českými soudy dle zákona č. 106/1999 Sb. ze dne 21. 2. 2023. In: *justice.cz* [online]. Dostupné z: <<https://www.justice.cz/documents/44249/2906941/24Si+29+2022+přiloha.pdf/c7fe3397-4791-4c51-9726-bf948609019b>>, [cit. 2023-08-05].

⁹ *České soudnictví 2021: Výroční statistická zpráva Ministerstva spravedlnosti České republiky*. Dostupné z: <https://justice.cz/documents/12681/719244/Ceske_soudnictvi_2021.pdf/37d8da17-4fee-4001-a473-fdb840f78936>, [cit. 2023-08-05].

panují obavy, zda jsou splněny podmínky řízení a k vyjasnění je zapotřebí součinnosti účastníků. Naopak přípravné jednání nařídít nelze, pokud soudce v řízení použil kvalifikovanou výzvu dle § 114b odst. 1 o. s. ř. nebo pokud se jeho nařízení jeví spíše kontraproduktivním vzhledem ke vztahům účastníků nebo k jednoduchosti dané věci, anebo pokud je zřejmé, co je mezi stranami sporné či nesporné.¹⁰

Krátká poznámka ke vztahu mezi kvalifikovanou výzvou a přípravným jednáním: z ustanovení občanského soudního řádu jasně vyplývá, že se tyto postupy vzájemně vylučují. To, že se oba tyto instituty navzájem vylučují, pramení z toho, že oba jsou odklony od běžného průběhu řízení, a proto se jejich použití musí využívat spíše restriktivněji, aby nedocházelo k řetězení postupů, které jsou vůči žalovanému odklonem od standardního běhu řízení s dokazováním. Co by se stalo, pokud by bylo přípravné jednání nařízeno po vydání kvalifikované výzvy? Krajský soud v Praze ve svém rozsudku ze dne 13. 12. 2012, sp. zn. 27 Co 581/2012, vyjádřil ten názor, že pokud by se tak stalo, má přípravné jednání účinky jiného soudního roku právě aby nedocházelo ke kumulování nepříznivých účinků pro žalovaného. Soud nemůže vydat rozsudek pro uznání v případě, že se žalovaný nedostaví, neboť fikce uznání nároku ve smyslu § 114c odst. 6 o. s. ř. nenastane.¹¹

Zde se rozchází názor soudu vyjádřený v rozsudku Krajského soudu v Praze, sp. zn. 27 Co 581/2012, který výše zmíněné spojuje s pouhým vydáním kvalifikované výzvy. Jirsa ve svém soudcovském komentáři s tímto názorem nesouhlasí. Tvrdí, že je zapotřebí rozlišovat pouhé vydání kvalifikované výzvy a její řádné doručení. Právě s doručením soud spojuje důsledky. Tedy v případě, že žalovaný na kvalifikovanou výzvu nikterak nereagoval, přestože mu byla řádně doručena, soud vydá rozsudek pro uznání dle ust. § 153a o. s. ř. Pokud by se kvalifikovanou výzvu nepodařilo doručit, soud k takovému postupu přistoupit nemůže, tedy hledí se na ni, jako by jí nebylo. V tom případě přípravné jednání nařídít lze, a to i se všemi důsledky, které s sebou nese.¹² Osobně bych se v tomto případě přiklonila k názoru soudce Jirsy. Soud by neměl být ochuzen o možnost nařízení přípravného jednání v případě, kdy se nepodařilo doručit kvalifikovanou výzvu. Ta v případě, že nebyla doručena, nezpůsobila v řízení žádné následky, její pouhé vydání by nemělo soudu eliminovat možnost, jak si jednání připravit.

3. Předvolání k přípravnému jednání a důsledky nedostavení se k němu

K přípravnému jednání se předvolávají všichni účastníci a jejich právní zástupci.¹³ V § 114c odst. 2 o. s. ř. dokonce stojí, že se mohou předvolat i další osoby, jejichž přítomnost je třeba, např. svědci nebo znalci. Jejich přítomnost u přípravného jednání dává o to větší smysl v případě, kdy se soudce rozhodne ihned po přípravném jednání nařídít první jednání ve věci. Tato možnost vyplývá z § 115 odst. 2 o. s. ř., které stanovuje, že předvolání k prvnímu jednání ve věci musí být doručeno účastníkům nejméně 10 dnů před jeho konáním.¹⁴ Předvolání k přípravnému jednání musí být doručeno nejméně 20 dnů předem (viz § 114c odst. 6 o. s. ř.), lhůta pro první jednání ve věci je tak zcela zachována. Možnost

¹⁰ JIRSA, J. *Příprava jednání*, s. 223.

¹¹ Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 13. 12. 2012, sp. zn. 27 Co 581/2012.

¹² JIRSA, J. *Příprava jednání*, s. 235.

¹³ K tomu více viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. 12. 2012, sp. zn. 23 Cdo 1213/2013.

¹⁴ Pokud se konalo přípravné jednání, tato podmínka neplatí (viz § 115 odst. 2 o. s. ř.).

po přípravném jednání nařídít první jednání ve věci je vhodná, pokud soudce dojde k názoru, že jeho nařízení ničemu nebrání a že je takový postup nejvhodnější z hlediska rychlého postupu v řízení. Využije tak již přítomných účastníků a jejich právních zástupců. Opačný názor by nedával smysl z hlediska účelu přípravného jednání, tedy urychlení postupu soudu.

S ohledem na rychlý postup v řízení to sice smysl dává, otázkou však zůstává, zda se jedná o transparentní postup vůči účastníkům. Přece jen, pokud jsou účastníci předvoláni k přípravnému jednání, nepředpokládají, že dojde k dokazování, anebo že soudce rozhodne ve věci.

Předvolání musí být doručeno do vlastních rukou, přičemž náhradní doručení je vyloučeno s výjimkou případů, kdy se doručuje prostřednictvím veřejné datové sítě do datové schránky. Jak jsem již uvedla, předvolání musí být zasláno všem nejméně 20 dnů předem.¹⁵ Tato lhůta je stanovena tak, aby byl zajištěn dostatek času na přípravu pro účastníky. Pokud se nepodaří účastníku předvolání řádně doručit (což se vzhledem k vysokému počtu předvolávaných osob může stát), lze přípravné jednání konat jen v případě, pokud se dotýčný účastník k jednání dostaví a výslovně s jeho konáním souhlasí. Pokud se nedostaví, může soudce přípravné jednání nařídít znovu. Opět se účastníci předvolávají 20 dnů před jeho konáním. To ve svém důsledku spíše povede k prodloužení celkové délky řízení.¹⁶

Důvod, proč je kladen takový důraz na doručení předvolání k přípravnému jednání, spočívá v § 114c odst. 6 o. s. ř., tedy v možnosti vydání rozsudku pro uznání (§ 153a odst. 3 o. s. ř.) v případě, že se řádně předvolaný žalovaný bez vážného důvodu nedostaví k přípravnému jednání. Otázka, proč se zákonodárce v tomto případě nevydal cestou vydání rozsudku pro zmeškání (§ 153b o. s. ř.), jak je tomu v případě nedostavení se k prvnímu jednání ve věci, je předmětem debat. Tento postup se jeví jako nežádoucí formalismus, který vede k porušení principu rovnosti mezi účastníky, neboť pokud se nedostaví žalobce, soud řízení zastaví. Usnesení o zastavení řízení nepředstavuje překážku *rei iudicatae* (věci pravomocně rozhodnuté) a žalobce tak návrh může podat znovu. Rozsudek pro uznání nelze zrušit v případě, že žalovaný přípravné jednání zmeškal z odůvodněného důvodu, jinak by tomu právě bylo u rozsudku pro zmeškání (§ 153b odst. 4 o. s. ř.).¹⁷ Jedinou možností, jak může být rozsudek pro uznání zrušen, je po podání odvolání k nadřízenému krajskému soudu, který o jeho zrušení rozhodne. Následky nedostavení se žalovaného jsou tak možná až zbytečně přísné. Změnou zákona a zavedením možnosti vydání rozsudku pro zmeškání namísto pro uznání by tato nerovnost byla alespoň částečně napravena a žalovaný by tak měl šanci dosáhnout zrušení rozsudku po doložení závažného důvodu, který mu znemožnil se k přípravnému jednání dostavit.

Situaci, kdy se k přípravnému jednání nedostaví ani jedna ze stran, zákon výslovně neupravuje. Jednou z možností, jak tuto situaci vyřešit, je zastavení řízení z důvodu nedostavení se žalobce.¹⁸ Jiný názor dovozuje, že v takovém případě nelze řízení zastavit ani

¹⁵ Ust. § 114c odst. 2 o. s. ř.

¹⁶ SVOBODA, K. – SMOLÍK, P. – LEVÝ, J. – DOLEŽÍLEK, J. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 3. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022, komentář k ust. § 114c o. s. ř.

¹⁷ SEDLÁČEK, M. Nedostatký právní úpravy přípravy jednání aneb k § 114b a § 114c o. s. ř. *Soukromé právo*. 2022, č. 7–8, s. 15–20. ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5494-6457>.

¹⁸ HAMULÁKOVÁ, K. *Zásada koncentrace řízení a její uplatnění v civilním soudním řízení*. Praha: Leges, 2010, str. 91–92. ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5505-4039>.

vydat rozsudek pro uznání, ale soudce bude nucen připravit první jednání jiným způsobem, popř. jej rovnou nařídít.¹⁹ Jsem toho názoru, že vzhledem k tomu, že je žalobce pá-nem sporu, měla by jeho nepřítomnost spíše vést k zastavení řízení.

Pokud nastane situace, kdy se k přípravnému jednání nedostaví žalovaný a žalobce se z něj omluví, soud řízení nezastaví, pokud žalobce svou nepřítomnost ospravedlní relevantním důvodem.²⁰ Soudce pak má na výběr, a to buď přípravné jednání nařídít znovu, anebo si jednání připravit jiným způsobem (např. písemně). Nicméně v případě opětovného nařízení přípravného jednání si soudce, vzhledem k podmínce doručení předvolání s dvacetidenním předstihem, zbytečně protahuje celkovou délku řízení.

4. Koncentrace řízení a přípravné jednání

Koncentrace nastává buď po přípravném jednání, nebo po prvním jednání ve věci. Do 31. 8. 2009 bylo možné řízení zkoncentrovat jen tehdy, pokud měl soudce za to, že v řízení dochází k průtahům v důsledku nečinnosti některého z účastníků, pokud to soudce považoval za účelné, pokud se nejednalo o řízení, která lze nařídít bez návrhu (jakož i další v tehdejší § 120 odst. 2 o. s. ř.) a pokud to účastník navrhl (tzv. „velká koncentrace řízení“). Až poté mohla být stanovena lhůta pro uvedení rozhodných skutečností a označení důkazů k jejich prokázání. Lhůta nesměla být kratší než 15 dnů. Jednalo se o institut využívaný soudy spíše výjimečně. Častěji byla využívána „malá koncentrace řízení“, která spočívala ve vydání kvalifikované výzvy dle § 114b o. s. ř. ve znění do 31. 8. 2009. Zde nebylo zapotřebí, aby její vydání bylo navrženo účastníkem. Jedinou podmínkou bylo, aby to vyžadovala povaha věci nebo okolnosti případu.²¹ Nyní se zaměřím pouze na koncentraci, která nastává po přípravném jednání tak, jak je upravena v současném o. s. ř.

Dle mé zkušenosti, žaloba v mnoha případech není napsána tak, aby obsahovala všechna potřebná tvrzení a důkazní návrhy. Soud pak musí vyzvat žalobce dle § 79 a § 118a o. s. ř., aby je doplnil, a to i opakovaně. Tak ideálně probíhá písemná příprava jednání. Mnohdy se stane, že během přípravného jednání nebo prvního jednání ve věci účastníci uvedou další rozhodné skutečnosti, ke kterým je potřeba soudu navrhnout i příslušné důkazy, nebo soudce dojde k závěru, že účastník ještě všechna rozhodná tvrzení neučinil. Aby se tak v průběhu řízení nestávalo opakovaně a nedocházelo tak k průtahům v řízení, je zapotřebí, aby byl vymezen časový úsek, po který účastníci mohou rozhodná tvrzení činit. K později učiněným tvrzením nebo důkazním návrhům soud nepřihlédne. Přihlédne k nim jen pokud k jejich doplnění sám vyzve (§ 118a o. s. ř. ve spojení s § 118b odst. 1 o. s. ř.).

Tvrzení a důkazy mohou účastníci soudu předkládat do skončení přípravného jednání. Jelikož by však tento postup byl pro účastníky řízení nepřiměřeně přísný, neboť by museli předvídat stanovisko soudce nebo disponovat všemi důkazy již při tomto přípravném jednání, je skoro pravidlem, že soud dodatečnou lhůtu k doplnění tvrzení a důkazních prostředků poskytne, pokud si o ni účastníci požádají (§ 114c odst. 4 o. s. ř.). O lhůtě soud rozhoduje usnesením a jelikož se jedná o usnesení, kterým se upravuje vedení řízení, není proti němu dle § 202 odst. 1 písm. a) o. s. ř. odvolání přípustné.

¹⁹ WINTEROVÁ, A. Přípravné jednání v civilním soudním řízení. *Právní fórum*. 2009, roč. VI, č. 6, s. 229.

²⁰ SVOBODA, K. – SMOLÍK, P. – LEVÝ, J. – DOLEŽÍLEK, J. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*.

²¹ KOLESÁR, P. Koncentrace řízení a její význam pro sporný proces. *Soukromé právo*. 2022, č. 7–8, s. 42.

Z textu zákona vyplývá, že lhůta k doplnění tvrzení a důkazních prostředků v případě, že se konalo přípravné jednání, nesmí být delší než 30 dnů. Zde se rozchází přístup k této lhůtě v případě přípravného jednání a prvního jednání ve věci. V druhém případě bylo judikováno, že lhůta v ust. § 118b odst. 1 věta druhá o. s. ř. není *de facto* nikterak omezena, neboť se jedná o lhůtu soudcovskou. Soudci tak umožňuje reagovat na specifické okolnosti věci. Stanovení lhůty delší než 30 dnů by ovšem mělo být jen ve výjimečných případech a mělo by být soudcem řádně odůvodněno.²² Takovou volnost v případě koncentrace po přípravném jednání soudce nemá. Jelikož jsem toho názoru, že přípravné jednání se hodí pro skutkově složité případy, neshledávám lhůtu v maximální délce 30 dnů za dostačující. Zákonné lhůty sice mají tu vlastnost, že zaručí, aby řízení postupovalo a neustrnulo na mrtvém bodě, ale i zde se nakonec střetává požadavek na rychlost řízení se zásadou materiální pravdy. Proto bych se i v případě této lhůty přikláníla k umožnění soudcům volněji se pohybovat v otázce koncentrace, tedy aby si mohli o délce lhůty k doplnění tvrzení a důkazních návrhů rozhodnout podle okolností případu, který nakonec musí sami rozhodnout a jsou tak za správnost primárně odpovědní oni. Jsem přesvědčena, že pokud by se pravidla koncentrace po přípravném jednání trochu uvolnila, vedlo by to i k jeho častějšímu nařizování.

Co se týče poučení o koncentraci řízení, soud je o jejích následcích povinen poučit několikrát, a to jak v předvolání k přípravnému jednání, tak i před jeho skončením. Pokud soud takto nepoučí a jedno z poučení vynechá, koncentrace řízení nenastane, a to dokud soud své pochybení nenapraví.²³

Pokud se podíváme na pravidla zákonné koncentrace, která nastává po přípravném jednání, tedy ještě před jednáním ve věci samé, jeví se, že tato pravidla kladou vysoké nároky nejen na soud, ale i na účastníky řízení. JUDr. Svoboda správně poznamenal, že na tento institut „bylo naloženo ‚příliš mnoho‘, protože při něm není prostor, aby soud s účastníky probral vše – od případných vad žaloby a nenaplněných podmínek řízení až po věcné probrání záležitosti a poučení o hrozícím neúspěchu ve sporu.“²⁴

Občanský soudní řád předpokládá, že pokud bylo přípravné jednání nařízeno, budou účastníci perfektně připraveni a pokud bude zapotřebí doplnit skutková tvrzení nebo důkazní prostředky, budou je moci předložit soudu buď ihned, nebo nejpozději do lhůty jim poskytnuté, která nebude delší než 30 dnů. Pokud předpokládáme, že nařízení přípravného jednání je ideální ve složitějších sporech, je tento postup nepřiměřeně tvrdý. Dopad zákonné koncentrace není radno podceňovat. Přece jen určuje, z jakých tvrzení a důkazních prostředků soud vychází při svém rozhodování. Pokud strany ve lhůtě nedoplní potřebná tvrzení nebo důkazní návrhy, nelze k později uplatněným tvrzením či důkazním prostředkům přihlídnout, pokud se nebude jednat o výjimku dle ust. § 118b odst. 1 o. s. ř.

Koncentrace řízení ale není jen pomyslným „bičem“ pouze na účastníky řízení. Její smysl je i v tom, že nutí soudce se zajímat o řízení proaktivně a řádně si jej připravovat, nikoliv se o něj zajímat jen průběžně. To by mohlo vést ke zbytečnému odročování a nevyhnutelně tak i v prodlužování délky řízení.²⁵ Koncentraci jako celek je třeba vnímat jako

²² Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 10. 2020, sp. zn. 22 Cdo 2189/2019.

²³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2019, sp. zn. 23 Cdo 833/2019.

²⁴ SVOBODA, K. *Řízení v prvním stupni. Civilní proces z pohledu účastníka*. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 340–344.

²⁵ KOLEŠÁR, P. *Koncentrace řízení a její význam pro sporný proces*, s. 42.

užitečný nástroj, aby byla právní ochrana poskytnuta včas. Její střet s právem na spravedlivý proces zde bude vždy. Je třeba hledat ideální střední cestu, aby bylo rozhodnuto věcně správně a pokud možno co nejrychleji.

Relevantní otázkou je, zda lze přípravné jednání přerušit. Zákon se k tomuto výslovně nevyjadřuje, tedy jej ani nevylučuje. Přerušení přípravného jednání by řešilo ty případy, kdy by se nepodařilo probrat v omezeném čase všechny skutkové otázky daného případu. Přípravné jednání by tak neskončilo, pouze by bylo rozděleno do vícero setkání všech účastníků a jejich právních zástupců. Tím by se nicméně dal zpochybnit jeho účel urychlení řízení a zcela jistě by vyvstala otázka, zda tak nedochází k obcházení koncentrace řízení. Zcela určitě by tak ale došlo ke zmírnění jejich účinků a účastníci by měli více času k doplnění svých tvrzení a důkazních návrhů. Bohužel zákonná úprava přerušení přípravného jednání nepředpokládá. Dle mého je přerušeni ale logičtější postupem nežli odročení přípravného jednání.²⁶

Odročení přípravného jednání totiž vede k jeho skončení. *De facto* by tak bylo odročené přípravné jednání již v pořadí druhým. Bylo by těžké si stanovit, jakým způsobem se má v takovém případě koncentrovat, a účel přípravného jednání, tedy hlavně možnost si první jednání připravit, by se vytratil. Nadto ani sám občanský soudní řád odročení přípravného jednání nepředpokládá. Strany by se k němu musely znovu předvolávat s minimálně dvacetidenním předstihem. K urychlení řízení by takový postup rovněž nepřispěl.

Faktem je nicméně to, že zákonná úprava by měla tuto mezeru zacelit a poskytnout jasné řešení. I když se přípravné jednání v praxi nenařizuje tak často, měl by mít soudce jasnou představu, jak v takové situaci postupovat, a ne si domýšlet.

5. Věcný záměr civilního řádu soudního a přípravné jednání

Velkou debatu o podobě nové právní úpravy civilního procesu v České republice rozvířil věcný záměr civilního řádu soudního (dále jen „c. ř. s.“), který byl mimo jiné například projednán na konferenci v Senátu v roce 2018. Věcný záměr nebyl postoupen do legislativního procesu.

C. ř. s. již neužívá termín přípravné jednání, ale tzv. přípravný rok. Autoři vyjádřili názor, že současná právní úprava přípravu jednání přeceňuje a nedává tak možnost stranám spor dostatečně rozvinout.

C. ř. s. chtěl zavést povinný přípravný rok, který by ústnímu jednání předcházel. Na přípravném roku by soud postupoval z úřední činnosti a byl by neveřejný. Koncentrace řízení by rovněž v tomto případě doznala změny. Věcný záměr c. ř. s. již nezná prekluzivní lhůtu pro doplnění tvrzení a navržení důkazních prostředků. Místo toho by koncentračních účinků bylo dosahováno „*strukturováním procesní látky a vytvořením plánu ústního jednání. Průběh řízení se tak stává přehlednějším a jeho výsledek pro strany předvídatelným*“.²⁷

²⁶ KŘIVÁČKOVÁ, J. – HAMULÁKOVÁ, K. Devět měsíců účinnosti nové právní úpravy koncentrace v civilním soudním řízení z pohledu praxe. *Právní rozhledy*. 2020, č. 12, s. 441. ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0838-7038> (Křiváčková), ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5505-4039> (Hamuláková).

²⁷ DOBROVOLNÁ, E. – DVOŘÁK, B. – LAVICKÝ, P. – PULKRÁBEK, Z. – WINTEROVÁ, A. Věcný záměr Civilního řádu soudního. Finální znění 2. verze. In: *justice.cz* [online]. Dostupné z: https://justice.cz/documents/12681/2872506/Věcný+záměr_finální+verze+_prosinec+2020.pdf/83cdd87e-18c5-41e9-948e-8defa2525adb, s. 235–237, [cit. 2023-08-05].

Průběh přípravného roku by tak dle věcného záměru vypadal tak, že si zde strany ujasní, co je spornými a co nespornými skutečnostmi, a navrhnou k nim důkazy. Vytvoří se tak „plán ústního jednání“. Rovněž je zde soudu dán prostor, aby odstranil nedostatky podmínek řízení, pokud takové v řízení jsou. Snaha vést účastníky ke smírnému řešení je zachována i pro přípravný rok.

Jak bylo uvedeno, záměrem bylo učinit přípravný rok obligatorní. Výjimkou by byly jednoduché případy, tedy ty, ve kterých je minimum sporných skutečností (c. ř. s. používá termín „zanedbatelný rozsah sporných skutečností“).²⁸

Hlavní změnou by tak bylo jeho, až na výjimky, povinné zavedení. Tím by se zajisté vyřešil současný stav, kdy přípravné jednání není téměř využíváno (viz tabulka výše). Související otázkou je, jak si konkrétně představit řízení, ve kterém není třeba přípravný rok nařizovat. Koncentrace řízení by, dle mého názoru, doznala snad ještě přísnější úpravy než doposud. Všechny důkazy by musely být navrženy již na přípravném roku. Žádná prekluzivní lhůta, jako v případě současné právní úpravy, by nemohla být stranám dána.

C. ř. s. tak měl za cíl nasměrovat civilní proces více k zásadě materiální pravdy. Mimo jiné chtěl zavést odpovědnost advokáta za opožděné vyjádření nebo důkazní návrh. V takovém případě by mohl být postihnut pořádkovým trestem.²⁹

Návrh přípravného roku tak nemám za inovativní, ale naopak za zpátečnický. Obecně nejsem zastáncem toho, že nějaký institut musí soudce využívat obligatorně, a to ještě za situace, kdy je v něm koncentrace řízení nastavena ještě přísněji, než jak je tomu v současné právní úpravě.

6. Přípravné jednání ve slovenské a německé právní úpravě

Pro srovnání je vhodné (a rovněž velice zajímavé) se podívat na to, jakým způsobem si právně upravili obdobu přípravného jednání naši sousedé.

Ve slovenském civilním procesu nalezneme tzv. *predbežné prejednanie sporu*, a to v § 168 až 172 zák. č. 160/2015 Z. z., civilného sporového poriadku (dále jen „c. s. p.“). Je sice obdobou našeho přípravného jednání, ale v mnoha ohledech se liší.

V c. s. p. nenalezneme žádnou lhůtu pro předvolání k *predbežnému prejednanie sporu*. Jedinou podmínkou je, že předvolání bude doručeno do vlastních rukou. Podmínka, že soud předvolá účastníky a jejich zástupce, popř. jiné osoby, které pomohou splnit jeho účel (§ 169 c. s. p.), zůstává stejná. Hlavním účelem je rovněž zkoumání splnění procesních podmínek a případně zajištění odstranění nedostatků řízení, vedení stran ke smírnému řešení či nařízení mediace (§ 170 c. s. p.). Dále c. s. p. obecně říká, že má soud stranám uložit povinnosti k dosáhnutí účelu jednání, k určení, které skutečnosti jsou sporné či nesporné, které důkazy provede, a které nikoliv. Soudce se rovněž se stranami podělí o svůj předběžný právní názor a datum jednání ve věci (§ 171 odst. 1 c. s. p.). Významné je ovšem to, že zákon dává soudci možnost na *predbežném prejednanie sporu* rozhodnout ve věci samé (§ 171 odst. 2 c. s. p.).

Následky nepřítomnosti jednotlivých účastníků se rovněž od těch v české právní úpravě liší. Pokud se nedostaví žalobce, soud může rozhodnout (v případě řádného a včasného

²⁸ Ibidem.

²⁹ KOLESÁR, P. *Koncentrace řízení a její význam pro sporný proces*, s. 42.

předvolání a doručení žaloby) rozsudkem pro zmeškání (rovněž o tomto následku musí být poučen v předvolání). Rozsudek pro zmeškání soud nemůže vydat, pokud jsou splněny podmínky pro zastavení řízení, odmítnutí žaloby nebo její zamítnutí. To stejné platí, pokud se nedostaví žalovaný (§ 172 c. s. p.). V případě vydání rozsudku pro zmeškání při nedostavení se žalobce je myšleno zamítnutí žaloby (§ 278 c. s. p.).

Pokud se nedostaví žalovaný a vydá-li soud rozsudek pro zmeškání, jedná se o obdobu vydání rozsudku pro uznání dle § 114c odst. 6 o. s. ř. ve spojení s § 153a odst. 3 o. s. ř. Soud rozsudkem pro zmeškání dle § 273 a násl. c. s. p. žalobě vyhoví, výsledek je tedy stejný. Zde stojí za zmínku, že c. s. p. se od o. s. ř. liší v přístupu k tomu, kdy je možné vydat rozsudek pro zmeškání. Např. soud může vydat rozsudek pro zmeškání dle ust. 273 písm. a) c. s. p., a to i bez nařízení jednání, když žalovanému uložil usnesením povinnost vyjádřit se k žalobě a žalovaný tuto povinnost nesplnil. Rozsudek pro uznání c. s. p. v § 282 a násl. spojuje pouze s uznáním nároku žalovaným, a to alespoň částečným.

Zamítnutí žaloby, tak jak ho známe v kontextu českého civilního procesu, je meritorním rozhodnutím ve věci, které zakládá překážku *rei iudicatae*. V tomto směru mám za to, že následky nedostavení se žalobce na přípravné jednání jsou logičtěji nastavené v občanském soudním řádu (viz výše). Zamítnutí žaloby pro nedostavení se žalobce je, dle mého, nepřiměřeně přísný následek. Proti mému tvrzení by se dalo argumentovat tím, že následky nedostavení se k *predbežnému prejednaniam sporu* jsou v c. s. p. nastaveny více v souladu se zásadou rovnosti, než jak je tomu v občanském soudním řádu. Musíme si ale říci, zda je pro nás přednější rovnost stran sporu nebo nedat možnost obrátit se na soud tomu účastníku, který žádá o právní ochranu.

Největší přednost slovenské úpravy vidím v § 171 odst. 2 c. s. p., tedy v možnosti věc meritorně rozhodnout již na *predbežném prejednaniam sporu*. Takový postup je zcela v souladu s cílem urychlení soudního řízení. Rovněž se úprava *predbežného prejednaniam sporu* jeví jako benevolentnější ve vztahu k soudci, který jej může nařídit. Není zde žádná pevně stanovená lhůta pro předvolání účastníků a jejich zástupců. Co se týče koncentrace, c. s. p. se vydal cestou soudcovské koncentrace nikoliv zákonné, která, jak již název napovídá, je více na úvaze soudce.

Německá procesní úprava – *Zivilprozessordnung* (dále jen „ZPO“) – zná podobný institut jako je přípravné jednání v o. s. ř. a *predbežné prejednaniam sporu* v c. s. p. V § 275 upravuje tzv. *Früher erster Termin* (dále jen „první rok“), který má rovněž za cíl připravit soudci jednání tak, aby mohl co nejdříve rozhodnout. První rok je opět jen jednou z možností přípravy jednání, vedle např. písemné přípravy. Z dikce § 275 ZPO je patrné, že se předpokládá, že se k němu účastníci dostaví připravení. Není to pouhé neformální setkání stran, při kterém se bude probírat možnost uzavření smíru.

Za tímto účelem může soudce žalovaného vyzvat, aby se vyjádřil k žalobě, anebo aby prostřednictvím zvoleného advokáta soudu nastínil svou budoucí obranu, a žalobce, aby se k ní vyjádřil (§ 275 odst. 1, 4 ZPO). V čem se německý první rok liší od českého přípravného jednání je to, že lze při něm provést dokazování³⁰ a věc skončit.³¹ Pokud věc není skončena u prvního roku, řízení pokračuje a je připravováno hlavní jednání (§ 275 odst. 2 ZPO). K urychlení získání vyjádření jak žalovaného, tak žalobce může soud ustanovit lhůtu.

³⁰ PANTLE, N. – KREISSL, S. *Die Praxis des Zivilprozesses*. Stuttgart: Kohlhammer, 2007, s. 72.

³¹ Ust. § 275 odst. 2 ZPO.

Hlavní odlišností je větší pravomoc soudce během prvního roku, tedy možnost dokazování, větší důraz na připravenost stran a transparentnost celého řízení. Jedině pokud si budou účastníci vědomi, jaký je předběžný názor soudce jak v právním smyslu, tak ve smyslu toho, zda dostali povinnosti tvrzení a důkazní, budou motivováni např. žalobu vzít zpět nebo uzavřít smír. Možnost provést dokazování k určitým skutečnostem již na prvním roku shledávám rovněž výhodou, která povede k většímu urychlení řízení.

7. Je přípravné jednání nezbytnou součástí občanského soudního řádu?

Jedním ze zastánců přípravného jednání je již zmíněný JUDr. Jaromír Jirsa, soudce ústavního soudu České republiky. Výhody vidí v dříve nastalé koncentraci řízení, tedy zajištění toho, aby následné první jednání ve věci nebylo dále odročováno a bylo rozhodnuto právě při něm (rozhodnutí v souladu se zásadou rychlosti řízení viz § 114a odst. 1 o. s. ř.), a v tom, že postup soudu je tak po uskutečnění přípravného jednání transparentnější.³² Otázkou ale zůstává, jestli všechny tyto úkony není rovněž možné provést v rámci prvního jednání. Ano, lze. Dokonce jednání ve věci umožňuje, aby soud prováděl dokazování, což při přípravném jednání soudce nesmí. Ale pokud soudce nařídí přípravné jednání, nepředpokládá, že meritorně rozhodne. Učiní tak, pokud je zde okruh záležitostí, které chce s účastníky probrat osobně. U přípravného jednání je věc skončena v případě, že strany uzavřou smír, žalobce se nedostaví (řízení se zastaví dle § 114c odst. 7 o. s. ř.) nebo se nedostaví žalovaný (vydá se rozsudek pro uznání dle § 114c odst. 6 o. s. ř.). Nelze ale nikdy přesně předpokládat, jakým směrem se přípravné jednání vydá, tedy co přesně se soudce od účastníků dozví.

Přípravné jednání je jednou z forem, jak si soudce může řízení připravit. Zvolí jej, pokud si vyhodnotí, že setkání stran je zapotřebí, a buď je věc vyřešena ideálně smírně, nebo si zajistí takové podklady, které soudci umožní věc rozhodnout hned při následujícím prvním jednání ve věci. Tedy umožní, aby se před soudem účastníci sešli, aniž by došlo k prvnímu jednání ve věci a aby si soud zjistil vše potřebné pro rozhodnutí. Formálně vzato se účastníci celkem sejdou dvakrát, jednou během přípravného jednání a pokud nedojde ke smíru, tak i podruhé během prvního jednání. Pokud by soudce přípravného jednání nevyužil, sejdou se strany potenciálně rovněž minimálně dvakrát, ne-li vícekrát. Rozsudek by tak ale nebyl vydán během prvního jednání, ale u druhého odročeného. Přípravné jednání sice napomáhá k docílení zásady, že má být rozhodnuto u prvního jednání ve věci, ale jen formálně. Jestli má skutečně vliv na rychlost řízení, to nelze říci.

C. ř. s. chtěl namísto přípravného jednání zavést tzv. přípravný rok, který by byl nařizován téměř v každém řízení, pokud by se nejednalo o jednoduchý případ. Přípravný rok by byl esenciální součástí řízení, což se jistě nedá říci o současném přípravném jednání. Zavedení přípravného roku mělo poskytnout možnost spor rozvinout. Otázka je, zda je to v kontextu zásady hospodárnosti a rychlosti řízení kýžený efekt a zda obligátní nařizování přípravného roku nepovede v mnohých případech k prodloužení řízení. Jak jsem již uvedla, nejsem zastáncem zavádění takových institutů do soudního řízení, které bude soudce muset povinně využít, pokud se nejedná o jednoduchý spor, kdy však k posouzení jednoduchého sporu neexistuje žádné vodítko.

³² JIRSA, J. – VÁVRA, L. Justiční klíč. In: JIRSA, J. – VÁVRA, L. – MEDUNA, P. – JANEK, K. – HAVLÍČEK, K. *Klíč k soudní síni*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018, s. 315.

Závěr

Závěrem ještě pár slov ke zmíněnému doručování předvolání k přípravnému jednání. Zákon nejen ukládá, že musí být řádně doručeno (doručení do vlastních rukou bez možnosti náhradního doručení) právním zástupcům stran, ale i jeho účastníkům, a právě u účastníků se to často nemusí podařit. A to protože „v běžné sporné agendě okresních soudů (zvláště v pohraničí) se ve velké většině případů nedaří účastníkům do vlastních rukou doručovat; vidět to je třeba na agendě platebních rozkazů, kterých se pro nedoručitelnost ruší až dvě třetiny.“³³ Vhodnou cestou k větší využitelnosti tohoto institutu by byla změna v doručování ve smyslu nutnosti doručování jen právním zástupcům, a ne účastníkům samotným. S tím by se rovněž otevírala otázka nutnosti přítomnosti účastníků na přípravném jednání. V případě nařizování přípravného jednání pro účely probrání možnosti uzavření smíru mezi stranami bude přítomnost účastníků samozřejmě žádoucí. Ale v ostatních případech by jejich předvolávání mohlo být nadbytečné. Kloním se k ustanovení větší diskrece soudcům. Tedy, aby měli možnost si sami rozhodnout, zda je přítomnost samotných účastníků u přípravného jednání nezbytná, či nikoliv, a na základě této úvahy by pak bylo předvolání doručováno.

Bylo by tedy vhodné zahájit diskusi nad doručováním předvolání ve vztahu k jeho účastníkům, a vůbec nutnosti jejich osobní přítomnosti, a nad koncentrací. Ta je momentálně nastavena velice přísně, a to oproti koncentraci, která nastává po prvním jednání ve věci nebo k jeho konci, kdy soud, oproti přípravnému jednání, má šanci dát účastníkům lhůtu k doplnění tvrzení a důkazních prostředků libovolně dlouhou. V obou případech se kloním k poskytnutí většího prostoru soudcovskému uvážení. Není záměrem snad žádného dobrého soudce řízení protahovat, není tak třeba soudce (ani účastníky řízení) svazovat v případě nařízení přípravného jednání takto přísně. Rovněž zde neshledávám důvod pro to, aby byl přístup ve věci lhůty k doplnění tvrzení a důkazů odlišný pro přípravné jednání a pro první jednání ve věci.

Mám za to, že není od věci se více inspirovat německou a slovenskou právní úpravou, dle kterých může soudce, na jejich obdobách našeho přípravného jednání, zahájit dokazování, případně věc rozhodnout. Přípravné jednání, tedy tak jak je nyní nastaveno v občanském soudním řádu, by za pomoci drobných úprav doručování předvolání a koncentrace řízení mohlo být pro soudce „atraktivnější“.

Konkrétně bych měla za dostačující desetidenní lhůtu pro předvolání k přípravnému jednání s možností doručení pouze právním zástupcům účastníků, v případě, kdy by přítomnost účastníků samotných nebyla zásadní. Dále bych byla pro možnost poskytnutí lhůty delší než 30 dnů při doplnění rozhodných skutečností a důkazních návrhů, a to podle konkrétních okolností případu. Dále by bylo vhodné zacetit mezery u otázky možnosti přerušeni či odročení přípravného jednání, kde se kloním k možnosti jej přerušit spíše než odročit.

Hlavní otázkou nicméně zůstává, zda je přípravné jednání nezbytnou součástí občanského soudního řádu, nebo zda bychom se bez něj obešli i vzhledem k tomu, že jej soudy prakticky nevyužívají (viz tabulka v úvodu). Po mnoha rozhovorech se soudci jsem dospěla k názoru, že přípravné jednání neposkytuje soudci nic, čeho by se sám nemohl dobrat

³³ VALENTA, J. Dva roky přípravného jednání v praxi. *Právní rozhledy*. 2012, č. 1, s. 18.

pomocí písemné přípravy nebo při prvním jednání ve věci, na kterém pak může nechat žalobce řízení i zahájit a začít dokazovat. Nabyla jsem dojmu, že nejenže přípravné jednání nenabízí soudci „něco navíc“, ale může celé řízení prodloužit, pokud se například nedaří doručit předvolání.

Vše, co lze provést při přípravném jednání, lze rovněž provést i na prvním jednání ve věci. Argumentace, že přípravné jednání napomáhá dodržování zásady, že bude rozhodnuto při prvním jednání, je sice validní, ale jen teoreticky. Jednání o smíru lze rovněž vést ještě před čtením samotné žaloby. Správnou otázkou tak není, proč se přípravné jednání nenařizuje, ale spíše – proč by mělo.

Pokud bych měla zodpovědět otázku, která je v nadpisu tohoto článku, tedy zda je přípravné jednání nezbytnou součástí občanského soudního řádu, domnívám se, že není. Písemnou přípravou jednání se dá docílit mnoho. Na prvním jednání se pak soudce před čtením žaloby pokusí o smírné řešení sporu, či nařídí mediaci, případně se dohodne s účastníky jinak nebo řízení zahájí a nechá žalobce přednést žalobu a započne dokazování. Dílčími změnami právní úpravy by se zajisté dalo docílit „zatraktivnění“ tohoto institutu (viz například doručování a koncentrace), ale nemám za to, že by se díky těmto změnám začalo přípravné jednání více využívat. V současné době není nastaven trend jeho nařizování, tomu patrně ani za přispění úprav nebude jinak.

Preliminary Hearing – according to § 114c o. s. ř. – Essential Part of the Civil Procedure Code?

Julie-Karolína Čapková (<https://orcid.org/0009-0009-8314-1071>)

Abstract: The article deals with the legal regulation of preliminary hearing and his practical use according to the numbers of preliminary hearings in selected district courts ordered last year. The goal is to reflect on whether this institute is unfairly overlooked by judges or whether the legal regulation is set in a such way that it is difficult to use it in practice or if it is useless. The article primarily focuses on the issue of delivery of summons to a preliminary hearing, the possibility of issuing a judgement by acknowledgement, the relationship between a preliminary hearing and a qualified call for response and the set rules of legal concentration. In addition, the article tries to explain the purpose of preliminary hearing, what it is meant for and what it is not. Furthermore, what is the difference between the preliminary hearing and the first hearing and what are its advantages. In conclusion, the reader is presented with the author's opinion on change in the legal regulation, which, according to her, would contribute to the “attractiveness” of preliminary hearing and her answer to the question whether this institute is essential part of the civil procedure code. She is mainly critical to the delivery of summons and the rules of legal concentration and proposes partial changes to the legislation that would lead to the elimination of disproportionate harshness towards the judges and its participants.

Keywords: civil proceedings, civil procedure code, preliminary hearing, preparation of hearing, principle of concentration